

بررسی پوشش اخبار مربوط به گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) در روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب کشور (مطالعه موردی روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد)

مطهره مختاری^۱، علی گرانمایه پور^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، علوم ارتباطات اجتماعی دانشکده علوم ارتباطات و مطالعات رسانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

^۲ استادیار، گروه علوم ارتباطات دانشکده علوم ارتباطات و مطالعات رسانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

نام نویسنده مسئول:

مطهره مختاری

چکیده

این تحقیق به دنبال بررسی نحوه پوشش اخبار مربوط به گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) در روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب کشور می باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش تحلیل محتوا می باشد و جامعه آماری تحقیق پیش رو، شامل کلیه اخبار، مقالات و مطالب مرتبط با قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) می باشد که طی بازه زمانی اول اردیبهشت ۱۳۹۶ تا اول اردیبهشت ۱۳۹۷ در روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد منتشر شده است. با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده ۵۲ مطلب و خبر جمع آوری و پس از ورود به نرم افزار SPSS 25 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

براساس نتایج بدست آمده، روزنامه های اصولگرا در مقایسه با روزنامه های اصلاح طلب، اخبار و مطالب بیشتری را در خصوص گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی منتشر نموده اند. همچنین، با توجه به یافته ها، روزنامه های اصولگرا بیشتر از سبک مقاله و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از سبک خبر استفاده نموده اند. علاوه براین، نتایج نشان دهنده آن است که روزنامه های اصولگرا بیشتر از جهت گیری منفی و روزنامه های اصلاح طلب غالبا از جهت گیری مثبت استفاده نموده اند. همچنین، بر اساس یافته ها، روزنامه های اصولگرا بیشتر از عنصر خبری "چرا" و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از عنصر خبری "چگونه" استفاده نموده اند. در پایان نتایج بیانگر آن است که روزنامه های اصولگرا بیشتر از ارزش خبری "فراوانی" و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از ارزش خبری "دربریگیری" استفاده نموده اند.

واژگان کلیدی: پوشش خبری- گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی- طیف اصولگرا- طیف اصلاح طلب.

مقدمه

پولشویی پدیده‌ی نوپیدا و جدیدی است که به تازگی از حقوق بین‌المللی وارد حقوق داخلی شده است و عملاً پولشویی از دهه‌ی ۱۹۸۰ م و اساساً در مورد قاچاق مواد مخدر جلب توجه کرده است. بعضی آورده‌اند که اصطلاح پولشویی، ریشه در مالکیت مافیا در ایالات متحده آمریکا دارد. (میرمحمد صادقی، ۱۳۷۷: ۳۳۳). پدیده‌ی پولشویی آثار زیان‌بار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی قابل توجهی برای جوامع به همراه دارد که از آن جمله می‌توان به اختلال و بی‌ثباتی در اقتصاد، تضعیف بخش خصوصی، کاهش درآمد دولت، ایجاد موانع برای خصوصی‌سازی، کاهش کنترل دولت بر سیاست اقتصادی، پدیده‌ی برای انجام جرائم مهم و عمده‌ی دیگر، دارای خطرات و هزینه‌های اجتماعی از جمله تدوین و اجرای قانون، هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی و درمان (معالجه‌ی معتادان)، تأثیر بر سلامت اخلاقی جامعه، انتقال قدرت اقتصادی از دولت و مردم به پولشویان، رخنه کردن پولشویان در ساختار حکومتی و باعث ایجاد قدرت برای پولشویان در کشور اشاره کرد (محمودی، ۱۳۸۲).

نهاد موسوم به «کارگروه مالی برای مقابله با پولشویی»^۱ (FATF) در اجلاس کشورهای گروه هفت (آمریکا، کانادا، آلمان، انگلستان، فرانسه، ایتالیا و ژاپن) که در سال ۱۹۸۹ در پاریس تشکیل شد، رسمیت یافت. پس از گذشت یک سال، در سال ۱۹۹۰ «کمیسیون اروپا» این کارگروه را با همکاری کشورهای اولیه و دعوت از چند کشور دیگر تشکیل داد و بر اساس هم‌افزایی تجربه رایج در کشورهای مختلف سرفصلی از چهل مورد پیشنهاد برای جلوگیری از پولشویی و ممانعت از استفاده گروه‌های بزهکار از سازوکارهای بانکی، برای ورود درآمدهای خود به سیستم اقتصادی موجه تدوین شد. این کارگروه در سال ۲۰۰۱ به منظور جلوگیری از استفاده افراد و سازمان‌های تروریستی از سیستم بانکی برای نقل و انتقال مالی، راهبردهایی را پیشنهاد کرد. در سال ۲۰۰۴ نیز پس از بازنگری راهکارهای پیشین، راهبرد جدیدی برای مقابله با اشاعه تسلیحات کشتار جمعی ارائه شد. به این ترتیب با ادغام و تجمیع پیشنهادهای جدید با راهبردهای پیشین، «راهبرد چهل‌گانه مبارزه با پولشویی، تامین مالی تروریسم و گسترش سلاح‌های کشتار جمعی» تدوین شد.

با توجه به سیاست‌های کشور برای مقابله با پولشویی و تروریسم و نیز انزوای تحمیل شده به کشور طی دهه گذشته و خواست موجود برای خروج از انزوا، در بهمن‌ماه سال ۱۳۸۶ قانون مبارزه با پولشویی در مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در ۱۷ بهمن‌ماه سال ۱۳۸۶ به تایید شورای نگهبان رسید. انتشار خبر تصویب «قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم» و تعامل ایران با کارگروه اقدام مالی، واکنش‌های مختلفی را در فضای عمومی و کارشناسی کشور برانگیخت. عده‌ای با نگرانی درخصوص «نحوه نظارت مالی مطرح شده»، «سرنوشت حمایت از محور مقاومت»، «نحوه رعایت قطعنامه‌های سازمان ملل»، «نحوه همکاری بانک‌ها با نهادهای داخلی» انتقاداتی را نسبت به دولت و تصمیم ایران به تعامل با کارگروه اقدام مالی ارائه کرده‌اند. نبود قانون مدون مبنی بر جرم‌انگاری تامین مالی تروریسم در کشور یکی از مهم‌ترین موانع تصویب قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم در کشور بود که با رفع این مانع در اسفند سال ۱۳۹۴، تعاملات ایران با گروه اقدام مالی در ابتدای سال ۱۳۹۵ از سر گرفته شد. هرچند قانون یاد شده در دولت و مجلس به تصویب رسید اما سابقه تعامل و نخستین مصوبات در زمینه تعامل با کارگروه اقدام مالی به دولت دهم و مجلس نهم باز می‌گردد. واکنش متفاوت برخی از منتقدان نسبت به اقدامات صورت گرفته در دولت نهم و دولت دهم در زمینه تعامل با کارگروه اقدام مالی، شائبه تأثیرپذیری منتقدان از سلیق سیاسی را تقویت می‌کند. همچنین برخی، انتقاداتی را نسبت به دستیابی آمریکا به اطلاعات مالی کشور در نتیجه تعامل با کارگروه اقدام مالی مطرح می‌کنند. اما از آنجا که آمریکا تنها یک عضو در این کارگروه است و مبادلات اطلاعاتی در بین اعضای این کارگروه بر اساس توافق دوجانبه صورت می‌گیرد، دستیابی آمریکا یا هر کشور دیگری به اطلاعات نظام بانکی ایران بدون اطلاع و رضایت ایران ممکن نیست.

تهیه خبر، یکی از اهداف اساسی وسایل ارتباطی به شمار می‌رود و رسانه‌های جمعی اساساً همراه با خبر متولد میشوند. نشر خبر و اطلاع رسانی، در شکل‌گیری شخصیت اصلی یک رسانه ارتباطی اهمیت ویژه‌ای دارد. بنابراین، وسایل ارتباطی به عنوان نخستین هدف، انتشار اخبار را در رأس فعالیت‌های خود قرار داده‌اند و می‌کوشند تا نیازهای خبری مخاطبان خود را تأمین کنند. در واقع می‌توان گفت، انتشار جریان رویداد های اجتماعی، وظیفه و نقش اساسی وسایل ارتباط جمعی است؛ خبر به عنوان یک تولید رسانه‌ای، گزارشی از رویداد های واقعی و عینی دارای یک یا چند ارزش خبری است (بدیعی و قندی، ۱۳۷۸: ۲۵). روزنامه‌ها به دلیل وابستگی‌های ایدئولوژیک و حزبی خود از زوایای فکری مختلفی به تحولات جامعه می‌نگرند و در انعکاس و برجسته‌سازی این تحولات و رویدادها به شیوه‌های مختلف عمل می‌کنند. بنابراین کارکرد خبری مطبوعات در جامعه کنونی، اهمیت غیرقابل انکاری یافته است. شرایط خاص ملی، منطقه‌ای و جهانی و پیچیدگی اوضاع سیاسی بر اهمیت این کارکرد نیز افزوده است. به نظر می‌رسد در این برهه زمانی رسانه‌ها بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر اهداف سیاسی و اقتصادی و منافع خاص گروهی و قدرت‌طلبی‌ها قرار دارند (بروجردی علوی، ۱۳۸۰).

¹ Financial Task Force on Money Laundering

در خصوص پدیده ی پولشویی، حمید سلیمانی و عبدالکریم عبداللہی نژاد در سال ۱۳۸۹ با مقاله ای تحت عنوان "بررسی مبانی فقهی جرم پولشویی" به بررسی مبانی فقهی این پدیده پرداختند و در نتیجه حرمت آن نتیجه گرفته شد. بر اساس تعریف آنها، پولشویی با تطهیر پول مجموع عملیاتی است که موجب می شود جلوه ای مشروع و قانونی به اموال نامشروع و غیرقانونی داده شود و این پدیده یکی از جرائم سازمان یافته فراملی است که دارای آثار و عوارض زیانباری در سطح بین المللی و داخلی در زمینه های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی می باشد و به همین خاطر بسیاری از کنوانسیونهای بین المللی از جمله کنوانسیون وین و پالرمو به جرم انگاری و مبارزه با آن تأکید کرده اند و در حقوق داخلی هم به موجب قانون مبارزه با پولشویی به عنوان جرم شناخته شده است. همچنین، ریاضتی، دادگران و رستمی (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی نحوه پوشش پدیده پولشویی در روزنامه های اقتصادی جهان اقتصاد و دنیای اقتصاد پرداخته اند. بر اساس نتایج بدست آمده، جهت گیری مطالب دو روزنامه در راستای مبارزه با پولشویی در کشور مثبت بوده و راهکارهای مبارزه با پولشویی و تصویب و ابلاغ قوانین مبارزه با پولشویی و اجرای قوانین و همچنین چگونگی برخورد با پولشویان اطلاع رسانی می شود و روابط عمومی نظام های اقتصادی و بانکی با دو روزنامه همکاری مثبت داشته اند و انواع تخلفات و شاخص های پولشویی در دو روزنامه بازتاب داشته است و بین نوع تخلف و تیر شدن در صفحه اول رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد .

همچنین، گاردنر^۲ (۲۰۰۷) در پژوهشی به تبیین نقش قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی در مبارزه با تروریسم در سطح جهان پرداخته است. بر اساس نتایج بدست آمده، موفقیت قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) می تواند به یک الگو برای ترسیم ساز و کارهای مالی جهت محدود نمودن فعالیت های تروریستی در سطح جهان بینجامد. همچنین، رایموند چو (۲۰۱۳) به بررسی تکنیکهای جدید انتقال پول در سطح جهان پرداخته است. نتایج نشان دهنده آن است که مسائل مربوط به انطباق در شرایطی خاص ممکن است منجر به گسترش شبکه های تروریستی و مجرمانه گردد. بر اساس یافته های پژوهش، با بکارگیری یک رویکرد سه جانبه مبتنی بر AML/CTF با هدف یاری رسانی به دولت ها و سهامداران کلیدی به منظور ارتقا دانش و همچنین اتخاذ مدیریت ریسک منابع محدود مالی در جهت مبارزه با تروریسم در قالب قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) قادر خواهیم بود تا گامهای موثرتر و کاراتری را در جهت مبارزه با تروریسم برداریم.

نظر به اینکه یکی از نقشهای روزنامه ها، اطلاع رسانی، هدایت و رهبری جامعه است، انتقال شفاف اطلاعات به افکار عمومی و تشریح جزئیات اجرای قانون FATF می تواند در دیدگاه مخاطبان نسبت به این قانون نقش مهمی را ایفا نماید. بنابراین لازم است به نحوه پوشش خبری FATF در مطبوعات کشور توجه ویژه ای شود. با توجه به بازتاب گسترده ی اخبار مربوط به تصویب و اجرای قانون FATF در میان گروهها و احزاب سیاسی کشورمان، در پژوهش حاضر به دنبال آن هستیم که عملکرد روزنامه ی کیهان و رسالت با نظرگاههای اصولگرایانه و روزنامه های شرق و اعتماد با دیدگاههای اصلاح طلبانه را در خصوص پوشش اخبار این رویداد (رویکرد، استراتژی، منابع خبری، قالب و انطباق) بررسی نموده و همچنین تشابه ها و تفاوتها در انتشار اخبار مربوطه را مورد تحلیل قرار دهیم.

۲- مبانی نظری و ادبیات تحقیق

۲-۱- نظریه دروازه بانی خبر

لئو روستن^۳ در سال ۱۹۳۷ می گوید: «روزنامه یک تقویم، سالنامه یا روز شمار تاریخ نیست. کل فرآیند روزنامه نگاری در «انتخاب» خلاصه شده است. بیش از یک دهه بعد ویلبر شرام^۴ در این باره می گوید: «هیچ یک از جنبه های ارتباط به اندازه تعداد زیاد انتخاب و عدم انتخاب در شکل دهی افکار گیرنده و ارتباط گر موثر نیست (بروردی علوی، ۱۳۸۰: ۶۲). به عقیده شومیکر^۵، دروازه بانان افرادی هستند که جریان اخبار و پیام ها را در یک مجرا کنترل می کنند، آنها ممکن است اطلاعات و اخبار را نگه دارند، تغییر دهند، چیزی به آن اضافه و از آن کم کنند و یا آن را تکرار کنند (شومیکر، ۱۳۹۲: ۲۱).

با این توضیحات می توان گفت که واژه دروازه بان به کسانی اطلاق می شود که عملاً در مورد درج و پخش خبرها و یا کنار گذاشتن آنها تصمیم می گیرند. روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد در انتشار مطالب خبری مربوط به FATF دست به گزینش و انتشار اخبار می زنند، یا مطالب خبری را با توجه به نوع نگاه و خط مشی خبری خود مدیریت و انتشار می دهند. با توجه به این نظریه نوع جهت گیری این روزنامه ها در مورد خبرهای یکسان می تواند متفاوت باشد که این شاخص در تحلیل محتوای اخبار این روزنامه ها مورد استفاده قرار گرفته است.

۲-۲- نظریه برجسته سازی

براساس نظریه برجسته سازی رسانه ها می توانند به مردم بگویند که بر روی چه موضوعی تفکر و تفحص کنند و چه موضوعی را کم اهمیت تلقی کنند. در دنیایی که مشحون از اخبار و اطلاعات است، رسانه با توجه به سیاست های خاص به اولویت گذاری اخبار و اطلاعات روی می آورد و بر اساس این اولویت گذاری، اخبار را بر اساس اهمیت برجسته سازی می کند (سورین و تانکارد، ۱۳۸۴: ۳۲۷).
دو فرضیه بنیانی این نظریه که مبنای بسیاری از تحقیقات برجسته سازی است، عبارتند از:
۱. مطبوعات و رسانه ها واقعیت را بازتاب نمی دهند؛ بلکه آن واقعیت را از صافی های خود عبور می دهند و به آن شکل تازه ای می دهند.

۲. تمرکز رسانه ها بر تعداد کمی از موضوعات و سوژه ها باعث می شود تا مخاطبان (افکار عمومی) این موضوعات را بسیار مهمتر از سایر موضوعات تلقی کرده و در اولویت قرار دهند.
در نظریه برجسته سازی، تصمیم گیران برای مخاطب افراد دیگری نسبت به خود فرد هستند زیرا پیام هایی را که باید به فرد داده شود از قبل توسط اشخاص دست اندر کار فراهم شده است و در قالب اخبار به مخاطب ارائه می شود. شیوه های متداول برای برجسته سازی اخبار شامل مکان انتشار و اندازه خبر، نوع تیتر، اندازه و محل انتشار آن، صفحه سفید و زبان متفاوت، استفاده همزمان از ظرفیت چند رسانه، رنگ و مولفه های تصویری (گرافیک و ...)، قالب های انتشار (خبر، گزارش، مصاحبه و ...)، نوع انتشار، چینش واژه ها و جملات، تکرار و فرد و منبع نقل خبر می باشند (نصراللهی، ۱۳۹۳: ۳۶).
در این تحقیق با استفاده از نظریه برجسته سازی، نحوه ی ارائه مطالب و اخبار مربوط به FATF در چهار روزنامه ی کیهان، رسالت، شرق و اعتماد را مورد تحلیل قرار داده ایم.

۳- اهداف تحقیق

هدف اصلی این بررسی تطبیقی میزان و چگونگی پوشش اخبار مربوط به گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) در روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب کشور می باشد که در این راستا میزان پوشش خبر، سبک مطلب، نوع جهت گیری، عنصر خبری و ارزش خبری برجسته شده مورد بررسی قرار می گیرد.

۴- فرضیه های تحقیق

- ۱- بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در میزان پوشش اخبار و مطالب مربوط به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.
- ۲- بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در سبک مطلب ارائه شده در خصوص قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.
- ۳- بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در جهت گیری اخبار اختصاص داده شده به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.
- ۴- بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در عنصر خبری برجسته شده در اخبار اختصاص داده شده به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.
- ۵- بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در ارزش خبری برجسته شده در اخبار مربوط به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

۵- مقوله های تحقیق

۵-۱- سبک مطلب

شیوه ارائه مطلب در یکی از فرم های رایج روزنامه نگاری که به شکل زیر کدگذاری شده اند:

- ۱- خبر ۲- مقاله ۳- مصاحبه ۴- گزارش ۵- طنز و کاریکاتور

۵-۲- پوشش خبری

در این پژوهش، منظور از پوشش خبری، انتشار اخبار و مطالب مربوط به FATF در روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد می باشد.

۵-۳- جهت گیری خبر

به نوع سوگیری خبر و مطلب منتشر شده در خصوص FATF اطلاق می شود که به صورت زیر کدگذاری شده است :

۱- مثبت ۲- منفی ۳- خنثی

۵-۴- عنصر خبری برجسته شده

اشاره به عنصری دارد که چارچوب و استخوان بندی خبر را تشکیل می دهد که بصورت زیر کدگذاری شده اند:

۱- کی ۲- که ۳- کجا ۴- چه ۵- چگونه ۶- چرا

۵-۵- ارزش خبری برجسته شده

مقصود ارزشی است که رسانه ها برای رویداد قایل می شوند که در این پژوهش بصورت زیر کدگذاری شده اند:

۱- شهرت ۲- تازگی ۳- تضاد و برخورد ۴- فراوانی ۵- دربرگیری

۶- روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش تحلیل محتوا می باشد. در این راستا، ابتدا از طریق مطالعه شاخصهای مهم قانون FATF در روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد استخراج شده و در ادامه پس از کدگذاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق پیش رو، شامل کلیه اخبار، مقالات و مطالب مرتبط با قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) می باشد که طی بازه ی زمانی اول اردیبهشت ۱۳۹۶ تا اول اردیبهشت ۱۳۹۷ (به مدت یکسال) در روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد منتشر شده است، می باشد. از میان یکسال یک ماه ترکیبی (هر ماه دو روز) به صورت تصادفی ساده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب می گردد. انتخاب دو روز از هر ماه نیز به صورت قرعه کشی به نحوی خواهد بود که هر دو نیمه هر ماه را در بر داشته باشد. بدیهی است ایام تعطیل در قرعه کشی محاسبه نخواهند شد. در مجموع ۵۲ مطلب و خبر راجع به قانون FATF جمع آوری و پس از ورود به SPSS 25 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

۷- یافته های تحقیق

بر اساس داده های جمع آوری شده، از میان ۵۲ خبر و مطلب منتشر شده در خصوص قانون FATF، تعداد ۱۶ خبر و مطلب (۳۰٫۸ درصد) مربوط به روزنامه ی کیهان، ۱۴ خبر و مطلب (۲۶٫۹ درصد) مربوط به روزنامه ی رسالت، ۱۲ خبر و مطلب (۲۳٫۱ درصد)، مربوط به روزنامه ی شرق و ۱۰ خبر و مطلب (۱۹٫۲ درصد) مربوط به روزنامه ی اعتماد (۴۴٫۴ درصد) بوده است.

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی و درصدی اخبار و مطالب منتشر شده در روزنامه های کیهان، رسالت، شرق و اعتماد

روزنامه	فراوانی	درصد	درصد معتبر
کیهان	۱۸	۳۴٫۶	۳۴٫۶
رسالت	۱۶	۳۰٫۸	۳۰٫۸
شرق	۱۰	۱۹٫۲	۱۹٫۲
اعتماد	۸	۱۵٫۴	۱۵٫۴
جمع	۵۲	۱۰۰	۱۰۰

۱-۷-آزمون فرضیه ها

فرضیه اول: بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در میزان پوشش اخبار و مطالب مربوط به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی اخبار و مطالب منتشرشده توسط روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب

رویکرد روزنامه	فراوانی مورد مشاهده	فراوانی مورد انتظار	باقیمانده
اصولگرا	۳۴	۲۶,۰	۸,۰
اصلاح طلب	۱۸	۲۶,۰	-8.0
کل	۵۲		

$$\chi^2 = 4.92 \quad df=1 \quad Sig=0.027$$

بر اساس نتایج بدست آمده، مقدار آماره ی خی دو برابر با ۴,۹۲ با درجه آزادی ۱ و سطح معناداری ۰,۰۲۷ است. بنابراین، می توان ادعا نمود بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در میزان پوشش اخبار و مطالب مربوط به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) با اطمینان ۹۵ درصد تفاوت معناداری وجود دارد. بنابراین فرضیه اول تحقیق تایید می گردد. براساس یافته های جدول، روزنامه های اصولگرا با ۳۴ خبر و مطلب سهم بیشتری را در مقایسه با روزنامه های اصلاح طلب به خود اختصاص داده اند.

فرضیه دوم: بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در سبک مطلب ارائه شده در خصوص قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

جدول شماره ۳- جدول توافقی رابطه بین رویکرد روزنامه و سبک مطلب

سبک مطلب	شاخص	رویکرد روزنامه		کل
		اصولگرا	اصلاح طلب	
خبر	فراوانی	۱۰	۸	۱۸
	درصد	29.4	44.4	۳۴,۶
مقاله	فراوانی	۱۴	۴	۱۸
	درصد	41.2	22.2	۳۴,۶
مصاحبه	فراوانی	۴	۲	۶
	درصد	11.8	11.1	۱۱,۵
گزارش	فراوانی	۶	4	۱۰
	درصد	17.6	22.2	۱۹,۲
طنز و کاریکاتور	فراوانی	۰	۰	۰
	درصد	۰	۰	۰
جمع	فراوانی	۳۴	۱۸	۵۲
	درصد	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

$$\chi^2 = 21.63 \quad df=4 \quad Sig=0.000$$

بر اساس نتایج بدست آمده، مقدار آماره ی خی دو محاسبه شده برابر با 21.63 با درجه آزادی ۵ و سطح معناداری ۰۰۰ است. از اینرو، می توان ادعا نمود با اطمینان ۹۹ درصد بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در سبک مطلب ارائه شده در خصوص FATF تفاوت معنادار آماری وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می گردد. براساس یافته های جدول، روزنامه های اصولگرا بیشتر از سبک مقاله (۴۱,۲ درصد) و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از سبک خبر (۴۴,۴ درصد) استفاده نموده اند.

فرضیه سوم: بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در جهت گیری اخبار اختصاص داده شده به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

جدول شماره ۴- جدول توافقی رابطه بین رویکرد روزنامه و جهت گیری اخبار

کل	رویکرد روزنامه		شاخص	جهت گیری
	اصلاح طلب	اصولگرا		
۱۵	۱۴	۱	فراوانی	مثبت
۲۸,۸	۷۷,۸	۲,۹	درصد	
۳۰	۰	۳۰	فراوانی	منفی
۵۷,۷	0.0	88.2	درصد	
۷	۴	۳	فراوانی	خنثی
۱۳,۵	22.2	8.8	درصد	
۵۲	۱۸	۳۴	فراوانی	جمع
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد	

$$\chi^2 = 32.42 \quad df=2 \quad Sig=0.000$$

بر اساس نتایج بدست آمده، مقدار آماره ی خبی دو محاسبه شده برابر با 32.42 با درجه آزادی 2 و سطح معناداری ۰۰۰ است. از اینرو، می توان ادعا نمود با اطمینان ۹۹ درصد بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در جهت گیری اخبار و مطالب ارائه شده در خصوص FATF تفاوت معنادار آماری وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم تحقیق تایید می گردد. براساس مقادیر جدول، روزنامه های اصولگرا بیشتر از جهت گیری منفی (۸۸,۲ درصد) و روزنامه های اصلاح طلب غالباً از جهت گیری مثبت (۷۷,۸ درصد) استفاده نموده اند.

فرضیه چهارم: بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در عنصر خبری برجسته شده در اخبار اختصاص داده شده به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

جدول شماره ۵- جدول توافقی رابطه بین رویکرد روزنامه و عنصر خبری برجسته شده

کل	رویکرد روزنامه		شاخص	عنصر خبری
	اصلاح طلب	اصولگرا		
۵	۲	۳	فراوانی	کی
۹,۶	11.1	8.8	درصد	
۴	۱	۳	فراوانی	که
۷,۷	5.6	8.8	درصد	
۶	۲	۴	فراوانی	کجا
۱۱,۵	11.1	11.8	درصد	
۱۰	۴	۶	فراوانی	چه
۱۹,۲	22.2	17.6	درصد	
۱۴	۸	۶	فراوانی	چگونه
۲۶,۹	44.4	17.6	درصد	
۱۳	۱	۱۲	فراوانی	چرا
۲۵,۰	5.6	35.3	درصد	
۵۲	۱۸	۳۴	فراوانی	جمع
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد	

$$\chi^2 = 26.89 \quad df=۵ \quad Sig=0.000$$

بر اساس نتایج بدست آمده، مقدار آماره ی خبی دو محاسبه شده برابر با ۲۶,۸۹ با درجه آزادی ۵ و سطح معناداری ۰۰۰ است. بنابراین، می توان ادعا نمود با اطمینان ۹۹ درصد بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در عنصر خبری برجسته شده در اخبار و مطالب مربوط به

FATF تفاوت معنادار آماری وجود دارد. بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تایید می گردد. براساس داده های جدول، روزنامه های اصولگرا بیشتر از عنصر خبری "چرا" (۳۵,۳ درصد) و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از عنصر خبری "چگونه" (۴۴,۴ درصد) استفاده نموده اند. فرضیه پنجم: بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در ارزش خبری برجسته شده در اخبار اختصاص داده شده به قانون گروه ویژه اقدام مالی علیه پولشویی (FATF) تفاوت معنادار آماری وجود دارد.

جدول شماره ۶- جدول توافقی رابطه بین رویکرد روزنامه و ارزش خبری برجسته شده

کل	رویکرد روزنامه		شاخص	ارزش خبری
	اصلاح طلب	اصولگرا		
۲	۱	۱	فراوانی	شهرت
۳,۸	5.6	۲,۹	درصد	
۶	۱	۵	فراوانی	تازگی
۱۱,۵	5.6	۱۴,۷	درصد	
۱۰	۲	۸	فراوانی	تضاد و برخورد
۱۹,۲	11.1	23.5	درصد	
۱۸	۴	۱۴	فراوانی	فراوانی
۳۴,۶	22.2	41.2	درصد	
۱۶	۱۰	۶	فراوانی	دربریگری
۳۰,۸	55.6	17.6	درصد	
۵۲	۱۸	۳۴	فراوانی	جمع
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد	

$$\chi^2 = 25.74 \quad df=4 \quad Sig=0.000$$

بر اساس یافته های آماری، مقدار آماره ی خی دو محاسبه شده برابر با ۲۵,۷۴ با درجه آزادی ۴ و سطح معناداری ۰۰۰ است. بنابراین، می توان ادعا نمود با اطمینان ۹۹ درصد بین روزنامه های اصولگرا و اصلاح طلب در ارزش خبری برجسته شده در اخبار و مطالب مربوط به FATF تفاوت معنادار آماری وجود دارد. بنابراین فرضیه پنجم پژوهش تایید می گردد. براساس مقادیر بدست آمده، روزنامه های اصولگرا بیشتر از ارزش خبری "فراوانی" (۴۱,۲ درصد) و روزنامه های اصلاح طلب اکثرا از ارزش خبری "دربریگری" (۵۵,۶ درصد) استفاده نموده اند.

نتیجه گیری و پیشنهادات

براساس نتایج بدست آمده، روزنامه های اصولگرا حجم بیشتری از اخبار و مطالب را در قیاس با روزنامه های اصلاح طلب به FATF اختصاص داده اند که این امر بیانگر حساسیت طیف اصولگرا به تصویب و اجرای قانون ویژه اقدام مالی علیه پولشویی در کشور می باشد. جهت گیری منفی روزنامه های اصولگرا در خصوص FATF نیز گواهی بر این ادعاست.

همچنین بررسی سبک مطالب منتشر شده در روزنامه ها بیانگر آن است که روزنامه های اصولگرا بیشتر از سبک مقاله و روزنامه های اصلاح طلب اکثراً از سبک خبر استفاده نموده اند. این موضوع از چند جهت قابل بررسی است؛ اول اینکه روزنامه های اصولگرا در زمینه ی FTAF عموماً به انتشار مطالب تفسیری و تحلیلی در قالب مقاله تمایل دارند تا سرعت در اطلاع رسانی و انتشار خبر. در حالیکه روزنامه های اصلاح طلب سرعت اطلاع رسانی در قالب انتشار اخبار را در اولویت خود قرار داده اند. با توجه به جنس مطالب مربوط به FTAF و اطلاعات محدود مخاطبان نسب به آن، شاید بتوان این گونه گفت که مخاطبان در این حوزه بیشتر تمایل به دریافت تفسیر و تحلیل داشته باشند تا اخبار و اطلاعات جدید. از اینرو، پایین بودن مقاله و مطالب تفسیری در میان مطالب منتشر شده در روزنامه های اصلاح طلب می تواند به عنوان یک نقطه ی ضعف تلقی شود هر چند در کل غالب رسانه های ما بیشتر تمایل به انتشار خبر دارند تا تحلیل و تفسیر اخبار. که این موضوع خود یکی از معضلات حیطة روزنامه نگاری کشور است.

علاوه بر این بر اساس یافته های آماری، روزنامه های اصولگرا بیشتر از عنصر خبری "چرا" و ارزش خبری "فراوانی" در انتشار مطالب و اخبار مربوط به FATF استفاده نموده اند، در حالیکه روزنامه های اصلاح طلب بیشتر تأکیدشان را بر عنصر خبری "چگونه" و ارزش خبری "دربگیری" قرار داده اند. بنابراین، می توان نتیجه گرفت که روزنامه های اصولگرا بیشتر اخبار و مطالبشان بر چرایی و علت تصویب و اجرای قانون FATF متمرکز بوده است در حالیکه روزنامه های اصلاح طلب بیشتر به تبیین و چگونگی اجرای آن برای طیف مخاطبان تأکید ورزیده اند.

با توجه به این که در متن قانون FATF، به شاخصهای مختلفی در زمینه تصویب و اجرای قانون FATF اشاره شده، روزنامه ها صرفاً یا چند شاخص را منعکس کرده اند یا مطالبی منتشر کرده اند که هیچکدام از شاخصها را پوشش نمی دهد. البته این موضوع درست است که روزنامه ها به نقل مطالب بیان شده در مصاحبه ها یا اعلام نظر مسئولان در مورد قانون FATF پرداخته اند و عملاً شاخصهایی را منتشر کرده اند که بیشتر توسط مسئولان مورد توجه قرار گرفته است، اما این یک رویکرد منفعلانه در بازتاب خبر است و خبرگزاریها می توانند به صورت فعالانه هریک از شاخصهای مورد اشاره در اسناد بالادستی را از طریق مصاحبه با مسئولان یا سایر روشهای تولید خبر مطرح و در افکار عمومی رواج دهند.

معمولاً اخباری که به صورت مستقیم و چکشی به انتشار دیدگاه و سیاستهای خود از طریق مطالب خبری اقدام می کنند، نمی تواند تأثیرگذاری عمیقی بر مخاطب داشته باشد. مخاطبان معمولاً هنگامی که با اخبار با جهت گیری مستقیم برخورد میکنند مقاومت می کنند و دست به خوانش انتقادی خبر میزنند و حتی اینگونه اخبار میتواند تأثیری خلاف نظر تولید کننده بر مخاطب داشته باشد. معمولاً رسانه هایی موفقترند که نوع جهت گیری و سیاستهای خبری خود را به شکل نامحسوس بین مطالب و تفسیرهای خبری در اختیار مخاطب قرار می دهند و از انتشار جهت گیری مستقیم و افشای سیاستهای خبری خود اجتناب می کنند. بنابراین پیشنهاد میشود روزنامه ها این نکته را در انتشار اخبار خود مدنظر قرار دهند.

منابع و مراجع

- [۱] بدیعی، ن و قندی، ح، "روزنامه نگاری نوین"، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۸.
- [۲] بروجردی علوی، م، "دروازه بانی خبر چیست و دروازه بانان کیستند؟ روزنامه نگاری حرفه‌ای"، مجموعه مقالات، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران، ۱۳۸۰.
- [۳] حسامیان، م. ح، "دروازه بانی"، مترجم: حسین افخمی، تهران: نشر نی، ۱۳۹۲.
- [۴] سورین، و و تانکارد، ج، "نظریه های ارتباطات"، مترجم: علیرضا دهقان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.
- [۵] شومیکر، پ، "راهنمای پوشش خبری در رسانه‌ها"، تهران: خبرگزاری فارس، ۱۳۹۳.
- [۶] محمودی، و، "پدیده پولشویی و راه های مبارزه با آن"، مجموعه مقالات، چاپ اول، تهران: میزان، ۱۳۷۷.
- [۷] میرمحمد صادقی، ح، "حقوق جزای بین الملل"، مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات، همایش بین المللی مبارزه با پولشویی، چاپ اول، تهران: نشر میزان، ۱۳۸۲.
- [۸] نصراللهی، ا، "راهنمای پوشش خبری در رسانه‌ها"، تهران: خبرگزاری فارس، ۱۳۹۳.
- [9] Choo, K. K. R. New payment methods: A review of 2010–2012 FATF mutual evaluation reports. *Computers & Security*, 36, 12-26, 2013.
- [10] Gardner, K. L. (2007). Fighting terrorism the FATF way. *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations*, 13(3), 325-345, 2007.